

آ. ائليار

سومر قیزی

اوروک

کی-ائن-گیر الہہ سی

لاما و ناما

ناما-نین گوږیده کی ماوی قصری ، ملکلر گلپش-گنڈپشده ؛ سیل-سوپور ، بزک-دوزک انڈیب، ایچمهلی سو شربت ... یئر-یئمیش حاضیر لاییر لار .

ناما :

-نه بیر مکان وار ایدی ، نده بیر زامان
 نه بیر گونش وار ایدی، نده بیر گوندوز
 وار ایدی بیر قار انلیق ، بیر ده بیر مه Me
 دوغوب دوغولوم بیر دنیز قار انلیقدا من.
 آنا-یام مه-یه من ، آنام دیر مه
 دوغوب دوغولوشام، ایشیق لاردا من .
 بالام دیر منیم هامی تانریلار
 یار اتمیشام یئر-گوږیو ، هر زادی من.
 آنا-یام بوتون مه-لره من.
 مه منده دیر ، مه-یم من.

بیر الیمده اوشاق

بیر الیمده جاهان

بئله دولانیر نظم-ا- کاینات .

آنا-دیر، آنا ، بوتون مه-لره

آنا-دیر، آنا ، بوتون کایناتا .

**

یاراتما اوتاغیندا یاراتدیم سیزی

یاراتما ائوینده بزدیم سیزی .

آی! زاماندان یوکسک ، مکاندان اوجا ملکلر !

گلین بورایا ، یئغیشین آرایا

سیزه بیر سؤزوم وار ملکلر:

یئمیر سینیز ، یئمین

ایچمیر سینیز ، ایچمین

گرکلی دئییل ملکلر .

هر نه یئیر سینیز ، یئین

هر نه ایچیر سینیز ، ایچین

گرکلی دئییل ملکلر .

امما ایختیار شربتینه ، "نام" سویونا،

ال وورمایین ملکلر .

قوجالیغی سیزدن آلدیم ، گنجلی لیگی سیزه وئردیم

اؤلومو سیزدن آلدیم ، یاشامی سیزه وئردیم

امما ایختیار شربتینه، نام سویونا

ال وورمایین ملکلر .

ایختیارینیز الیمدن گندر

یئنیب دوشرسینیز زامانا، مکانا ملکلر ...

*

لاما

سحره ياخين، باش ملك، لاما، سس ساليب هاميني بوخودان اوياتدي .

لاما :

-آي تانريلارين تانري سي ، يوكسك ناما

ينر- گؤيو يارادان ، انساني مله يي وار ائندن ، يوكسك آنا !

آي هاوار ، فغان ، ياتيبيسان اويان

داريخديم بو قفسده ، بو سون نفسده !

ايچريم ياناركن ، ايچديم نام سويونو

ايتير ميشم حال- خويومو .

ياتيبيسان اويان ، يوكسك ناما !

ايچديم نام سويونو ، نام-لي دئييرم

ائله بيل داها من ، قصرده قالان دئييله .

گل حلال لاشاق ، يوكسك ناما !

ناما :

-واي ! يازيقسان بالا

سني نه دئييم اولماييسان لاما

من سنه دئمديم ال وورما سوييا؟

واي ! الدن چيخدين

ينئييب دوشدون زامانا مكانا لاما!

آي پريلر ! آي ملكلر !

گلین حالال لاشین یوکسک لاما-دان
قصرده قالان اولمادی لاما
سوزومه باخان اولمادی لاما !
"نام" صاحبی اولوب مله بیم
گویلردن گنتمهلی لاما !

لاما اولدوز کیمی گویلرده سوزوب گلیر. آن An، گوی تانری سی، اونون
قاباغینی چنخیر :

لاما و آن

آن :

-آی یاناغی قیرمیزی، ائلمین ماوی قیزی
آی گولوشو گولدن، قانادی گوموشدن
هایاندان گلیرسن، هایانا گندیرسن؟

لاما :

-آی ماویلر تانری سی ، یوکسک آن-نیم
قصردن گلیرم، هایانا گندیرم ، بیلیمیرم جانیم .
آنجاق داریخمیشام ، بلکه ده قاریشمیشام
هایانا گندیرم، بیلیمیرم "آن" - نیم.

آن :

-سینهدن یوخاری ملک ، سینهدن آشاغی آسلان
کی-ائن-گیرین اولدوزو ، ائلمین اسلان قیزی
اگر سور غوم حاق اولسا ، دئی گوروم دردین ندیر؟
جیلددن جیلده دوشن، ملکلی ی ایتیرمه یین
قوچاقلیغا مثال دوشن ، آسلانی قاپلانی ائلین.
اگر سور غوم حاق اولسا ، دئی گوروم دردین ندیر؟

ماوی یاشیل قیرمیزی، ائلم اسلان قیزی
الیمدن گلن یاردیم ، سئوگی ایله سنین اولسون
دردینه چارا یوخسا ، چاره لر سنین اولسون .

لاما :

-آی سئوگی لی آن-ایم ، سنه قوربان ، منیم جانیم
ایچدیم "نام" سویونو ، اوز ائویمده یاد اولدوم
چوخ ساغ اولون، چوخدا وار، گوروشوندن شاد اولدوم
آرخا بیلدیم آن-ایمیزی، اونوتمارام سئوگینیزی
هارا گنتسهم دایاغیم سان ، ایستی کونول اوجاغیم سان .
آن:

-گنت زامانا چاره ، تاپ مکانا چاره * !

ماوی یاشیل قیرمیزی ، ائلمین آسلان قیزی

گنت يولون آچيق اولسون ، چاره لر سنين اولسون .

۲

لاما و تاتريلار

ملكلر :

-سای سیز- سای سیز منزیللری ، کسپب گلدين يورغون لاما
اوزاق- اوزاق اولدوزلاری ، گنجیب گلدين وورغون لاما .

*

اوتو:

-قوی اولسون ارمغان سنه ، قیزیل-قیزیل گوندوزلریم .

ناننا :

قوی اولسون ارمغان سنه، گوموش-گوموش گنجهلریم.

ایناننا :

هدیهدير سئوگیم سنه، هدیهدير باریش سنه

باریش اوچون هدیهدير ، کلام سنه ، تلاش سنه .

کی:

-یئر اوزونده انسان اوغلو ، قوی اولسون سئوگولو سنه .

ائن لیل :

-انسانا " نام" وئرىلدى، سنه "نام"

يئره گندىرسن، يئر اوزون بزه

انسانين پىغامين، آل گنير بيزه .

اوتو :

-باخ ! عدالت حؤكمران اولسون

ياخشى-پيس اوز يئرین آلسين

دوستلوق حؤكمدار اولسون .

لاما :

اوجا-اوجا تانريلاريم ، يوكسك-يوكسك ملكلريم

اىستىي نيز اونودولماز ، سوز وئريرم عزيزلريم

خوش گلدينيز تانريلاريم ، خوش گلدينيز ملكلريم!

۳

دوب (لوحة)

ناشه يازير :

لوگال-ماراه و ياشام آعاجى

اوروك

لوگال-ماراه دئدى :

-چاغيرين ايشيب-ى بورايا گلسين

او يئئدى كيشيني بير يئرده يوخولادانى

عقربى ايلانى ، تولكونو آسلانى ، يئرینده اوخلادانى

او بؤيوك فوسونكارا، دئيين بورايا گلسين.

ایشیپ گلدی . لوگال-ماراه دئدی:

-گنت گؤندر لو-لی-لانی ، قیرسین یاشام آغاجیندان سؤز بوداغینی !

یاشاییش آعاجی

آبگال-شیمو، قیزیل-گوموشو، اوجاقلارا بیغیب، بیزه بیر شئی چاتمیر.
بئله بیر ایش اولایلمز! بئله بیر ایش باشا گنتمز! اولکه آلتین سیز دولانا
بیلمز!

او چوخ دانیشیر، آز بیلیر. چیرکین قول-قار اواشی، بوشلو اکین چیلری
، مال-داوار بیه-سینی، بوشلو صنعت کارلاری، آنلاماز انسانلاری،
یولدان ادیر، منبمله ووروشا حاضیر لاییر. اولکهده دانیشیق لازیم دئییل،
انسان سؤز سوزده، تانریلارا عبادت انده بیلر. گندین بؤیوک اوجاغا، او

حيوانا دنيين، قيزيل-گوموش يارى-ياريبا بۇلونسون.
قبول انتمزسه، سۇز بوداغىنى قئرين!
**

سابيتو (سۇز آغاجى نين گۇزه تچى سى) يوخويا گئدركن ، يئل آغا)
لو-لى-لا) بوداغى قيردى.
سۇز بو داغى قيريلاركن لوگال-ايندا دىلى باغلاندى!
ايشيب هر ايش گوردو چاره بيلينمەدى!
او گوندن برى ، گونلر هفتهلر ، ايلار ايللر ، گنجيب-گنتدى.

آغيزلار باغلانار كن ، كۇنوللر ايتيردى ، سۇز- سۇز جويونو ؛ قولقلار
ايتيردى ، سس-سميرينى .

گونلر گونش سيز قالدى ، گنجهلر گوندوز سوز ، ايللر فصيل سيز قالدى ،
آغاجلار حاصل سيز ، اوشاقلار ايتيردى آنا-آنانى، اوركلر ايتيردى
محبت سئوگىنى.

چؤل حيوان سيز ، پيه مال سيز ، جان يوخوسوز ، يئر ياغيش سيز قالدى،
و ايلانلار يووادا مه لى...
*

سينهلر هاواسيز قالار كن ، كونله هجوم انئدى قصره ، لو-قال-ماراه
دوشدو قفسه.

اونو آنديلار بير اوزاق داغا، حسرت قالدى اوجاغا باغا .
يالقيز قالاركن دوشوب اولدو، جنديينى قورد-قوشون بۇلدو.
جاناوار بالاسينا، ات-قان اولدو، لو-قال-ماراه!

لوگال-شیمو

لوگال-شیمو و نوگیا-لار

کاهین، لوگال ماراه-مین تاختینی بیخدی . اوز آدینی لوگال-شیمو قویو .

*

لوگال-شیمو اوتاغیندا گزیر. و اوز-اؤزونله دانیشیر :

ME ilə (قدرت ایله) قیزیل ، بیرلشه گرک ، تانریلار می ایله، بیرلشن تک. امما بو آج-اوجون الیندن، نئجه قورتولوم من؟
یونلار آز قالیر منی ده بیسینلر. می یی بولسونلر، قیزیل-گوموشو، خوش یاشامی دا! یوخ! هر آتا بیر جیلوو ، هر سورویه بیر چوبان لازیمدیر .
قول-قارواش، آج-اوج، نه بیلرگوج ندیر، آغالیق ندیر؟

بو آزادالوگال-شیمو-یا خبر گنیردیلر :

-قول-قارواش ، یور-یوخسول ، هامی بیرلشیب، قیام اندیلر ؛ آزادلیق ایستیرلر .

هر ایکی طرفدن جوخ آدام اولوبدور .

او تلسیک یاخین آداملارینی چاغیریب تدبیر ایستهدی ، هامی بیرلیکده ندیلر :

- "نوگیا" لار !

کاهین نامتار-ی قاصد اندیب انرنشکیگال و نئریگال-لا (اولولر دنیاسی نین الاله و تانری سینا) پیغام وئردی کی، اولکه الده ن چیخیر !

امما ائرشكىگالا اونون سوزونه باخمادى، و يئر آلتىندان نوگيا-لارى
(اسكلت لرى) يارديم اوچون گوندرمهدى. ايشيب اوسونلا ايشىنى
گوردو .

نامتار (جان آلان) هر اسكلت-ين يئرینه بير قيامچى جسدینی يئرالتينا
آپاردى ...

بئله ليكله قيامين اودو سوندو .

امما لوگال-شيمو يالنيز نوگيا-لار ايله حاكيم اولدو و حوكومت انله دى.
ناشه يازى سىنى يازيب قيراغا قويدو ...

۴

يول

لاما و اورك

اوريم! آى اوريم! نه چيرپينيرسان اوريم

دالغا دئسم از اولار ، قوى سنه دنيز دئيم .

جوشوب داشان دنيزيم ، نه چيرپينيرسان اوريم ؟

آل مندن داغداغانى! آل مندن اوزونتونو

آل مندن اينيلتىنى! آل مندن قوربتى

آل مندن آجىغى! آل مندن نيفرتى

وئر منہ دایانیش ! اول منہ دایاق
وئر منہ سئوگینی! اول منہ یولداش
گندیرم ائویمه،
گندیرم اوروکا
من .

*

ای گنجه- گوندوزون اوفوق چیزگیسی ! آچ گوندوزون قاپی سین منہ !
ای گونش! سر فیزیل ساچلارین ، آچ فیزیل گوندوزون منہ !
آچ قابینی! آچ ائوی ! آچ اودون -اوجاغین منہ !
گندیرم اوروکا
من.

آچ چاپیلاری ! آچ داغلاری ! گؤستر انسانی، حیوانی منہ!
گؤستر آجاجی علفی! گؤستر ائوی می منہ !
گندیرم اوروکا
من .

نانشه

۵

لاما و نانشه

لاما

-گۆی اوزونده سوزه ن نانشه ، سو اوزونده اوزن نانشه
قارتالیم دورنام نانشه ، دنیزده بالیغیم نانشه.

کی-ائن-گیر- این اولدوزو ، ائلمین آسلان قیزی
ایمدن گلن یاردیم ، سئوگی ایله سنین اولسون.
دردینه چاره یوخسا، چاره لر سنین اولسون.

نانشه

-نه گۆرموشم یازمیشام ، آل اوخو "دوب" لاری لاما!
پاشام بوردا آغیر گنجیر ، آغیر-آغیر ، آخیر گنجیر !
دیرناق-ایله داش قازماق ، داشدان سو چیخارتماق ؛

ياشام بوردا آغير گنجير .

بيري آغا، بيري قول

بيري يئير، بيري باخير .

بيري وارلى، بيري يوخسول

بيري يئير، اونو باخير .

ياشام بوردا آغير گنجير .

نه گور موشه يازميشام ، آل اوخو دوب لارى لاما!

بيري ديرى، بيري اولو ، بيري وورور ميني اولور .

ياشام بوردا آغير گنجير .

،،هامى ايشلر، هامى يئير

هامى دنئيب هامى گولر،،

درد اولوبدور اوريمده؛

زمان بوردا آغير كنجير .

جانيم لاما، گوزوم لاما!

ياشام بوردا آغير كنجير .

لاما

-الى قوروسون يازانين، يازيني ترسه يازيب

هامى يازيلار يازيلاندا، "كى-ائن-گير"-ى ترسه يازيب

ساغدان يازيلان، سولدان اوخوندو

سولدان يازيلان، ساغدان اوخودو

الى قوروسون يازانين، يازيني ترسه يازيب

هامى يازيلار يازيلاندا، بيزيم كيني ترسه يازيب .

انسان اولمويان يئردە ، تولكولر فرمان وئره ر
ديريلر اولمويان يئردە ، اولولر فرمان وئره ر
ايته ات اولمويان يئردە ، سوموكلر فرمان وئره ر.

الى قوروسون يازانين، يازيني ترسه يازيب
هامى يازيلار يازيلاندا، "كى-انن-گير"-ى ترسه يازيب.

كؤلگه لر كؤلگه نين
گوندوزلر يولچونون اولسون.

قيزيل لار اكينين، گوموشلر آيين

گنجه لر بوخونون
گوندوزلر تويون اولسون.
*

لاما قوربان نانشه يه!
گننه گورو شريك نانشه!
گنديرم ائويمه

گنديرم اوروكا

من .

نانشه

-اليم الينده، گولوم تنلينده،
گل گندك دنيز تركينه، مهمان اول انكى `قصرينه.
سمادان آليب رنگى نى دالغالار، شفقه بنزه يئر اينجه باليق لار،
دنيز ديبينده زمرد قصرى وار، گل گندك ماويلر تركينه.
آى مينيب قايغينى، گوى اوزونده ، جالانيب ماويلر هر سوزونده
گز-دولان گل ساحيله، گؤتوروم سنى، انكى قصرينه.

لاما اور وکو گزہ ندن سونرا ساحیلده ناشه ایله گوروشوب، دنیزین دیبینه
کی لاجورد سارا ایننا، ناشه نین عاییلاسی ائوینه گنتدیله .

نین-خورسان-گا (ناشه-نین آناسی):

-سنده منیم بیر بالامسان، خوش گلیب سن قیزیم لاما
یئدیم (قیز) اولسون، سککیز، خوش گلیب سن، بالا .

لاما :

-آنا بیلدیم ، آتا بیلدیم، اوز ائویم بیلدیم، گلدیم .

کی-ائن-گیر الهه سی

انكى

انكى :

-اچدين نام`ين سويونو، گليب چيخدين يئره بالا ، خوش گليب سن بيزه
لاما .

لاما :

-انكى بابا، آنا نين-خور-سان-گا ! گنتديم گون باتان يئره، ملكلر ياتان
يئره
اوروكو گزديم گلديم ، ائوينيزى اوز ائويم بيلديم، گلديم .

انكى :

-نه گوردون اوروك`دا بالا، سؤيله بيزه قيزيم لاما .

لاما :

-هر انسانين باشى اوسته بير "سوموك " دوروب بابا
آپاريرلار تاخيلي، وورورلار آنبارا بابا!

کیمی آجدیر، کیمی نه ساغ.
کیمی قورخور، کیمی قاچیر .
*

یئر-گۆی جانوار، صحرادا شیر
اینیم آج، اوتومو اوزگه نین مالی یئیر .

قارا گنیملی سوموک لر، اوروک-دا سان گنچیر .
آدام بیلمه ییر هارا گنتسین بابا.
*

آرخلار تمیزلنمه ییر، کیر آخیب گنتمه ییر
اکینلر قالیب سوسوز، بول تاخیل یئتمه ییر
اوروکو لوگال تالاییر
کی-ائن-گیری "سوموک" داغیدیر
باغ-باغچا حاصل گۆرمه یئر
*

نه گۆروشون دادی وار، نه گولوشون دوزو
آدام بیلمه یئر هارا گنتسین آنا .
هر انسانین باشی اوسته،
بیر سوموک(اسکلت) دوروب بابا.

ناشه :

باشام بوردا آغیر گنچیر ،
آغیر-آغیر
آخیر گنچیر...

انكى :

-آپاردى تقدیر-داشى`نى ، اوغرو ايم-دو-گود
آخيتدى خالقين گوز ياشيني ، آبدال ايم-دو-گود.

اوروك` دا بير دوب-سار وار، اونون آدى "مود" باشى .
گندين گورون نه سويله يئر ، بلکه تاپدى او قوش-باشى .

۶

مود :

-بويورون-بويورون ايلشين ، انكى بابانين قيز لارى ،
خوش گلدينيز ، صفا گنيردينيز ، بويورون-بويورون ايلشين.

لاما :

-دوب-سار` ايميز ساغ اولسون ! بير سورغوموز وار سيزه ،
سئونه ريك، جاواب وئره ر سيز بيزه.

ناشه :

-ايم-دو-گود اوغور لاييب تقدیر-داشى`نى
تاپا بيلريك مى اوغرونو، تقدیر-داشى`نى؟

مود :

-انكى بابا ، بيلمين يئرده ، كيمسه بيلمز بو سورغويا بير جاواب !
گلين گنچين بو سورغودان، بوايشدن؛ بادا گنر، يازيق عمور بو ايشده.
دونيا بئش گوندور، اودا خوش گوندور، آغريماز باشينيزا دستمال
باغلاماين .

بيرى يئخيلاركن، بير تپيكده، سيز وورون . قويمابين قالخسين او

چامیردان

سیزی سالار خندیه او قویویا، الین توتوب چکر سینیز چامیردان.

قیزیم، توتون می معشوقو، بوراخین آن-سو، نو، تقدیر داشینی.
ازلدن سوموک ایشله دیر، بو دونیانین چارخینی.

فلکین چارخی دولانیر ازلدن ترسینه، کیمسه چئویره بیلمه ییب ازلدن اونو.

یاشاییش بیر یئل دیر، ها یاندان گلیر، او یانا سوزون، اوزونوزه مال-
دؤولت دوزون .

لاما :

-سیزه بیر سوزوم وار، دوسار آغا، اونوتمایین :

قاییق یاتار سا، سویا باتار؛ شهر یاتار سا، قانا باتار !

قیزلار :

-الوداع می معشوق.

-الوداع بئش گون، خوش گون .

-سیز ساغ

-بیز سلامت .

۷

ناشه قارداشی آسال-لوخی-دن تقدیر داشی نین هارادا اولدوغونو
سوروشدو.

آسال-لوخی ناشه یه دندی، یاخشی دیر کی، عمی سی انلیل ایله
دانیش سین .

انلیل، انکی تکین ایب-دو-گود' او اونا گؤستردی.

دو بيسار و قلم

آنچاق، لاما انکی بابانین سؤزو ایله نام آدیندا بیر دوب-ساری آختاردی .
یولدا، ائولره یاخین، بیر آرخ قیراغیندا، اوشاقلار اویناییردیلار .

لاما:

-e i dumu-nita, gen-am3-mu-še!

-ای اوغلان گل بورایا !

اوشاق:

-he-am! silim-ma!

-هن! سیلیک لیک اولسون(ساغلیق اولسون!)

لاما:

-silim-ma ! dumu-ġu10, ġe26-e nin-lamma-me-en.

ساغلیق اولسون! بالام، من نین لاما-یام .

ne-ta é dub-sar-ak me-ta-me?

هارادان دوسارین ائوینه گذر؟

اوشاق:

-aba? e dub-sar-ak?

-کیم؟ دوسارین ائوی؟

لاما:

-he-am, dub-sar Nam

-هن، کاتب "نام"

اوشاق:

-gu2-e!

-بو طرف!- اوشاق الی له گوستریدی.

بو آندا بیر یاشلی قادین گلدی:

- "گلین من سیزه گوستریم"-دندی .

نام

لاما دوسارين ائوينى تاييب اونلا دانيشدى :

دوبسار :

-سيز نئجه بورايا گليب چاتدينيز، سوموكلر هر يئرى توتوبلار .

-من ايسته سەم گورونره م، ايسته مە سەم گورونمە م .

- ملك كى، ملك! انكى بابا نئجهدير؟

-ساغ! امما كيرلى ياشاييشدان اورە يى كدرلىدير .

-بوتون دوشونن انسانلارين، گوزەل تانربيلارين، اورە يى غملىدير . من

انكى بابانى چوخ سئوره م، بير ياندان او منيم دە بابامدير .

-نئجه؟

-من اوشاق ايكن، اوزگە، بيزيم كندى تالادى. قيرانى قيرديلار،

قيرماياني قول لوغا آپارديلار. من آتا-آناسيز قالاركن داغا قاچيب گنتديم.

آيلار ايللر بويو مئشەدە قالدیم. اورادا ايم-دو-گود و انكى بابا ايله تانیش

اولدوم. بابا منى ائوينه گؤتوردو، منە يازيب-اوخوما، ادب-اركان، اوخ

آتما، قە وورما، و ها بئله بير شئيلرى اويرتدى.

بابا انكى منيم دە بابامدير .

- بابا سؤيلهدى :

آپاردى تقدير-داشى نى، او اوغرو ايم-دو-گود، آخيتدى خالقين گؤز

ياشيني، او آبدال ايم-دو-گود. هارادا تاپا بيلريك اوغرونو،

تقدير داشيني؟

-ايم-دو-گود ايله دانيشماق گرک، تقدير داشينين يئرینی، سوروشماق

گرک .

ئىلېن دېلېن ئانلدار بېلر ، قوشون دېلېن قوشباز بېلر ، او قوشلا دانېشماق
گرک .

**

قوى سنه سويله بېم، تانريلاز مله يى،
سۆكۆك- يووادا قالدى، قوشلار يىن تله يى.
باشيمىن قىساسى، قوزولار مله يى.

مئشه ده يالقيز قالاركن، حيوانلار ايچينده، اويرندىم حيوان دېلېنى، قوش
دېلېنى من.

آتادان اوزاق دوشدوم، آندان دا، اونوتدوم آنا دېلى مى ، اوز دېلى مى من.
وار اولسون انكى بابا، دادىما چاتدى، اويرتدى من، آنا دېلى مى .

حيوانلار ايچينده، حيوان اولموشدوم، ايتيرمىشديم، قوش دېلى مى من.
*

سئودىم حيوانى، سويو، آغاجى
داغ- تپه نى ، دره نى من .

آغاج اسنده، منده اسدىم، اوشودوم سويوقدا، يارپاق ايله من .

بېردن ، جئيران قاچدى، قوشلار اوچدو، تاندىم او، گۆزه گورونمز،
قورخونو من .

بېردن فيرتانا قويدو، يووا پوزولدو، پوزغون يووادا، سئىق بوداقتا،
بېرجه بېرتله يى قورودوم من.

*

بېر درين دوستوم وار، دره لىر كىمى، اوجادير اوجا، داغلار كىمى

آتا دېر مئشيه، آنالار كىمى.

بېر درين دوستوم وار، آدى **خوم-بابا** ، سئويله دى من، بېر آتا كىمى:

» نه آتام وار، نه ده آنام

« نه ده كيمسه بۇيودوب منى.

داغ-داشدان دوغولموشام ، اورمانى قوروموشام ، يوخومو ورميشم آغاچا من.

هميشه اويagam ، اوياق قالميشام، منشه نى سووارميشام، گۆز ياشيملا من.

چوخدانديرجانى مى اورمانا قوربان دئميشم، قورخماييرام بيرده دوغولماياجام من.

قورخوم يوخدور اولومدن ، منشه گنتمز گوزومدن ، سئوگيم اندر ابدى منى .»

آتادان اوزاق دوشدوم آنادان دا، وورولدوم درين منشه لره من ...

صباح گلين گندك ايم-دو-گود` دون يوواسينا، او آبدال قوشون اويناغينا اوواسينا...

ایم-دو-قود

قباقداناشه ایله لاما ، اونلارین دالی سیجا نام گلیر .
 اوچو ده یاراقلی ، اوخا قمیه ، آت ایله گندیرلر ، منشلی داغلارا .
 قیزلار آغ پالتارلی ، چاریقلی ، باشلاریندا ، بیر گول تاج
 گون دیمز اوزلرینه کولگه سالیبیدیر .
 نام، باتیق چنه لی، قاراشین اوزلو، دالدا باغلانمیش اوزون تئلری؛
 گوزه چارپان، بیر چینی آچیق، گوزه ل بیر دری گنیب دیر
 دیزدن یوخاری.

بؤر-بؤجوک، قوشلار گولگه آرایئیر، ایلان لار سوسوز یووادا مله یئر.
 یول لاری یاریرلار، اتلی لار ایتی، اوزاقدان گلن سس لرده
 دیه سن مال-داوار مله یئر ...

*

ایم-دو-قود

منشده بیر چینار، باشی بولودلار ایچینده، بیر اولوب ایم-دو-قود ،
 بولودلار ایله
 یوواسی بولوددور، اوزو بولود، سسینده ایلدییریم چاخیر، بولودلار ایله ...

*

نام :

-آی ایم-دو-گود ! آی ایم-دو-گود ! یاتیپسان اویان !

نام گلیب گورسون سنی ، گنچمیشه گوتورسون سنی .

آی ! یوواسی بولوددا ، اوزو بولود ، گوستر منه ایلدیریم سسینی .

گوی بولود گورولدی ، چاخدی ایلدیریم ، ایتی بیر سس دوشدو منشهیه
داغا .

ایم-دو-گود:

- نام !خوش گلیپسن بالام! یئکه لیب سن نام!

گلیب سن، صفا گتیریپ سن. نه عجب؟

سن هارا ، بورا هارا؟

ایم-دو-قود یئنیپ قوندو قایایا :

-سسیندن سوزلو آداما اوخشاییرسان . آت اوخون بالام !

نام :

-ایم-دو ! گلمیشهم تقدیر داشینی سوروشام .

دونیانین چارخی ترسینه دولانیر ، ایم-دو !

-ها...ها...ها ! تقدیر داشینی! دونیانین باش داشینی !

هن؟ ترسینه دولانیر دنیا؟

دیریلرین داشی همیشه ترسینه دولانار ، نام! ...

ها...ها...ها ! ..آ کیشی! بو بیر اسکی ناغیلدیر

ننچه مین ایلیک ، اسکی ناغیل ...

اونو انلیل ده بیلیر ، انکی ده بیلیر .

ناشه :

- نئجه مين ايلليک ناغيل؟ !

لاما

-بو نئجه مين ايلدير ياشايير؟!

نام :

- او بولودلار ايله دوغولوب دور ، اوندا بولود عمرو وار .
اونون تاريخي کئچمز ، زامان سيزدير ايم-دو-گود.

لاما

-او بولودلار لا ياشيد ديرمي؟! ...

*

ايم-دو :

-نين-اور-تا داشي اليمدن آلاندا ، اونو آتديم دنيزين لاپ اورتاسينا .

نام :

-آخي آدامدا ، باغيشلا قوشدا، تقدير داشيني دنيزه آتارمي ايم-دو؟ سنده
هئچ بير عقل وار مي؟ هارادان بيليرسن ، دوز دنيزين اورتاسينا آتبيسان؟
او ايري- بو يروق جايناقلار يلا دنيزي اولچموشدون مو ، ايم-دو؟
نييه داشي او غور لادين ؟

ايم-دو :

-او غور لاماديم ، قايب قاجديم .
اونو ساخلاماق اوچون انليل ده اردم بوخدور .

داشي بوينوندان آچيب آتميشدي قير اغا
گنتميشدي ايناننا ايله کنف-داماغا.

اونو اوغور لامادیم ، قاپیب قاجدیم.
انلیل آغلینی وئرمیشدی ایناننا نین آغلینا ،
ایستک لرینی داشا یازمیشدی،
هامی سینی سیلیدیم .

نام :

-الترین آغریماسین، باغیشلا!
جایناقلارین آغریماسین!
اونلاری سیلیدین، باشقا یازیلارینی دا سیلیدین !

آخی دوستوم! گوج یالئیز سنینکی دیرمی، یوخسا هامینین اوندا پاییی وار؟
کایناتین گوجونه صاحب چیخیرسانمی، سن ده هنج بیر عقل-هوش وار؟
...

ایندی بیز او داشی هارادا تاپا بیلریک؟

ایم-دو :

-لوگال -ین قصری آلتیندا بیر لاغیم وار،
دوز گئندر داشا ، چارخا ...

نام :

-ساغ اولسون ایم-دو ! جاوابی می آلدیم .
بولودلار جان، یاشاسین ایم-دو! ...

خوم-بابا

نام :

-بو نه های دی ، بو نه قیشقیریق؟ خوم-بابا` نین سسی گلیر ...

هایدی دوستلار! های دی! اورمانا ساری های دی ...!

خوم-بابا، نام` این آتینی گوروب تانیدی :

خوم-بابا :

-آتلیلار آی آتلیلار!

جانیم قوربان آتلیلار!

خوم-بابا داردا قالیب ، های دی گلین آتلیلار

لو-گال فرمان وئریب ، سوموک دولوب اورمانا

کسیب تۆکوب سیدرلاری، تالان سالیب هریانا

سارای تیکیر اؤزونه ، آغا-ارباب سؤزونه

اؤی قامیش یوخسولون، الی داردا بوشلونون

هایدی گلین آتلیلار ! آتلیلار آی آتلیلار! ...

نام :

-بیرینی سولدان ، بیرینی ساغدان

توتون اوخا سوموک لری ...

ناشه و لاما نین هر بیر اوخو ایله، بیر سیرا قارا گئیملی سوموک اود
توتوب یانیر .

خوم-بابا عمود الینده، اله بیل ساخسی قیریر . امما قیریلان سوموک لر
یئنی دن بیتیشیب آیاغا قالخیرلار !

نام` این اوخو عسگرلری هدف توتوبدور . بو آرادا نامتار حاضر اولوب
جان آماغا !

لاما :

-اولان، نامتار! آل بو سومولک لرین جانینی،

قویما بیتیش سینئر ...!

نامتار :

آخی من ننجه بونلارین جانینی آلیم، سوموک ده کی، جان یوخدور ...!

دوشمن بیر آز ناجاق جیدا قالدیراندان سونرا، قاجماغا مجبور قالیب
آرادان چیخدی .

خوم-بابا، لاما و ناشه ایله تانیش اولدو ...

کور-نو-گیا (گندر-گلمز)

۱۰

ایگی-کور-زا

اوچ یولداس گیزلی یولدان لاغیما گیر دیر، و کور-نو-گیا یا (گندر-
گلمزه، اولولر دیارینا) ساری یولا دوشدولر .

لاما :

-باخ گیریش قاپی سی !

ناشه :

-ایگی-کور-زا (igi-kur-ra; yer altının gözü)

نام :

-گیریش قاپی سی !

لاما :

-قاپیچی آچ قاپینی !

آچ بولو! آچ قاپینی !

اوتو دئییب قوناق گلک

ائرش-کی-گال لی

گورک گرک .

قاپیچی :

-دیریلر آیاق باسامز "گندر-گلمزه" یولچو !

بو یولا آیاق باسان، گئری قاپیتماز یولچو !

ناشه :

-اوتو گندیب ، ناننا گلیب

سیزه گونش، بیزه آی گلیب .

توت رزه نی، قاپیچی ! آچ قاپینی، قاپیچی !

اوتو دئییب قوناق گلک

ائرش-کی-گال لی

گورک گرک .

قاپیچی :

-منیم بورجوم دئمک دیر، سیزین بورجونوز ائشیتیمک.

گلین گئدین ایکینجی قاپییا ، یول قاپیتماز ، بیرینجی قاپییا!

نام :

-توت رزه نى، قاپىچى! آچ قاپىنى، قاپىچى!

اوتو دئىيب قوناق گلک

اثرئش-كى-گال` لى

گورک گرک .

قاپىچى:

-آدين نه دير، سويون نه؟

نام :

-آديم سويوم نام .

قاپىچى :

-نام! قولاغىما ديمه ييب بئله بير آد !

سوزه باخمايان ، تانرى تانمايان

اوزباشينا! اوزگور اولان !

قولاغىما ديمه ييب بئله بير آد!

ايكىنجى! آدين نه دير، سويون نه؟

-آديم سويوم لاما !

قاپىچى :

-آدين چاتيب قولاغىما لاما !

نام سويونو ايچيب يئره اينن لاما !

سوزه باخمايان، تانرى تانمايان!

اۋزباشينا ! اۋزگور اولان ! يئره اينن لاما !

- اوچونجو ! آدين نه دير ، سويون نه؟

ناشه:

- آديم ناشه، سويوم، انكى قيزى ناشه .

قايچى :

-دنيىز اۋلكملى ، انكى قيزى ، سن هارا-بورا هارا؟

ديريلر آياق باسماز گندر-گلمزه يولچو !

سن هارا-بورا هارا ؟

ناشه :

- توت رزه نى، قايچى!

آچ قايىنى، قايچى !

اوتو دئيب قوناق گلک

ائرش-كى-گال لى

گۆرك گرک .

قايچى :

-گلين گندين دۆردونجو قايپيا ...

دۆردونجو قايچى :

-داشين بيرينجى كلمهسى ؟

-مه Me !

-گلين گندين بنشينجى قايپيا.

5. قايىچى :

-داشېن ايكىنجى كلمەسى ندىر؟

-آن An !

-گلىن گندىن آلتىنجى قايىچى .

6. قا.

-داشېن اوچونجو كلمەسى ندىر؟

-كى Ki !

-گلىن گندىن يىددىنجى قايىچى .

7. قا.

-داشېن دۇردونو كلمەسى ندىر؟

-نام Nam !

-خوش گلدېنىز گندر-گلمزە نام !

بورا آياق باسان، گنرى قايىتماز نام!

ملكىلىگى تۇكون بورا دا !

انسانلىغى تۇكون بورا دا !

پار-پالتارى، پار-ياراغى ، تۇكون بورا دا !

خوش گلدېنىز اولولر ديارينا !

لوت گلىن لوت گندىن !

دىرى گلىن اولو گندىن !

غم - غصە يىمىين.

آج اولدونوز، تورپاق يئيين.
سوسادينيز، شيرين سولارى ايچين .
قانلى چايدان، اولو چايدان،
گوز ياشى ايله دولو چايدان .
خوش گلدينيز، اولولرين ديارينا !

قىزلار :

-اؤلوم-اؤلوم دئييب
قورخوتما بيزى قاپچى !
اؤلوم بيزى توتا بيلمز
الى بيزه چاتا بيلمز .

او گلنده من گنڧره م
من گلنده او گنڧر.

اؤلوم بيزى توتا بيلمز
الى بيزه چاتا بيلمز .
*

اؤلوم-اؤلوم دئييب
قورخوتما بيزى قاپچى !

پار-پالتارا ناجاغا
ساريلميشيق ياراغا.

خورما دئىي ليك از يلك
آرپا دئىي ليك سيبلك.

آيريلماریق پار اقدان
پار-پالتاردان، چاریقدان .

چوخ اوزونو يورما قاپیچی !
بوش-بوشونا دانیشما قاپیچی !

نام :

-آی-گونش ` این قوناغی
بوش اولارمی اوتاغی؟

چوخ اوزونو يورما قاپیچی !
بوش-بوشونا دانیشما قاپیچی !

قاپیچی :

-اینانا ناز ایله گلدی، ناز ایله سویوندو
گوج ایله گلن، گوج ایله سویونار .

تئز اولون سویونون ! لوت اولون ! لوت!
آنادان دوغما! اوزونو يورما!
لوت اولون ! لوت!

نامتار :

-بورادا نه های-ها-هایدی؟ نه قالما-قالدی؟

قاپیچی :

-اينان-نا سويوندو ، بونلار سويونمور !

نامتار:

-قوى گنتسين لر! انام بيلر، اتام بيلر، من بيلره م . قوى گنتسين لر !
خوش گلدينيز بيزيم اولكهميه قوناقلاريم...گندين انامين گوروشونه...
باخمايين اونون جان آلان گوزونه ...!

۱۱

قصر

اؤلولرين سسى گلير :

۱. دسته :

-تانرى سان، گلمه بورا! ملك سن، گلمه بورا ! تئله بينى توكمه بورا !
-انسان سان، گلمه بورا ! حيوان سان، گلمه بورا ! توكونو توكمه بورا !
-آچاچ سان، گلمه بورا ! علف سن، گلمه بورا ! يارپاغىنى توكمه بورا !

۲. دسته :

-قوزو اولدوم، انامى امديم . قورد گليب يئدى منى !
-خسته بير قورد اولدوم ، قارتال گليب يئدى منى !
-گويده بير قارتال اولدوم ، اوخ گليب توندو منى !

-سو گلدى باسدى منى ، يئل گلدى آسدى منى

قورويوب توكولوم ، چوللره باسدى منى !

اوچ يولداش اوچ چابيين كورپوسوندىن گنچديلر. اولو، قانلى ، گوزياشى
چايلارى نين شاققيلتىسى كسيلدى .

اوتو، قيزيل تنلر ينى هر بئرە سرميشدى و او...و بوخاريلاردان قوناقلارا
شبيرين گولوش ايله خوش گلدين دئبيردى .

اما اولولر قارانليقدان باشقا بئر شئى گورموردولر.

ائرنش-كيگال-بين قصرى گنج ايگيد قيزلارلا قورونوردو. بوردا دوغوب
چوخالما بوخدور، و زامان، ائله بيل دوروبدور.

نامتار اوچ يولداشى قصرين قاباغيندان گوتوردو و آناسى ائرنش-كيگال-
بين حضورونا گئتدى ...

نامتار :

- يوكسك تانريميز، ائرنش-كيگال وار اولسون !

بئر اوزوندىن قوناق گليب، قوى گونلوز شاد اولسون!

ائرنش-كيگال :

-گلسين لر !

لاما :

سنويملى تانريميز ائرنش-كيگال وار اولسون !

لاما يام يوكسك تانريميز ناما نين مله يى

اۋز سور غوم يوخدور، ائل سور غوسونو گتير ميشم
اۋز درديم يوخدور، ائل دردینی گتير ميشم .

ناشه :

-انكى قیزی ناشه .

اۋز سور غوم يوخدور، ائل سور غوسونو گتير ميشم
اۋز درديم يوخدور، ائل دردینی گتير ميشم .

نام :

يوكسك تانريميز ، انكى نين بئجردیی انسان

اوروك-ون دویساری نام !

اۋز سور غوم يوخدور، ائل سور غوسونو گتير ميشم
اۋز درديم يوخدور ، ائل دردینی گتير ميشم .

ائرش-كيگال :

-يئر اوزنون سور غوسو نه دير؟ دردی نه؟

لاما :

- بؤيوك سئويملى تانريميز، هاچاندان بری، يئر آلتی، يئر اوستونون
ايشلرينه قاريشير ؟

ناشه :

-تقدیر داشی يئر آلتينا گليبيدير، ازن وررسينيزمی اختراق ؟

نام :

-مين ايلليک اولولر سيزين، بو گونكو ديريلر بيزيم، يترلى می، تانريم؟

ئىرىش-كىگال :

-داشى آختارين ! يئر آلتى قارىشماز، يئر اوستونون ايشينه !

لاما :

-سوموك يئر اوزونه حاكيم دير !

ئىرىش-كىگال اوجا سسله :

-نامتار ! بونه سوزدور؟

نامتار :

-ئىرىش-كىگال ساغ اولسون ! دوغرو دور ! ايشيب`ين اسكلتلىرى يئر

اوزونه صاحاب اولوبلار !

ئىرىش-كىگال :

او غلوم نامتار ! نه چون اونلارين جانيني آماييب سان؟ ندىن يىرى مير

فرمانيم منيم؟

نامتار :

-ئىرىش-كىگال ساغ اولسون ! من يىره توكولن جانلارى بيجيرام. كيمسه

نين جانيني آماغا حاقيم بوخدور !

هنچ كيمله دوشمن دئييلهيم. ترسيه هامىلا دوستلوغوم وار منيم ... قالدى

كى، اسكلتلىن جاني بوخدور، بوتون سوموكدور !

ئىرىش-كىگال :

-زامانا آي زامانا! خاراب قالاسان زامانا ! گور نه فيكىرلر ! نه ايشلر ! ...

آمان... ! يىنى دۇوران اليندى، آمان !...گوتور ! گوتور ايگيد قىزلارى

گنت ! گون باتماميش ايشيبي و اونون بوتون اسكلتلىرىنى يىغ گنير بورايا!

قوناقلار گنتسین داشین داليجا! بیر نجه ایگید قیزی دا قوش اونلارا!
ؤلولر بیزیم، دری لر یئرین، تئترلی دیر هر زمان.

نامتار قوشونو یئر اوزونه آپاردی. اوچ یولداس، یئددی ایگید قیز،
میندیله قاییغا، گئتدیله چاپلارین بیرلشن یئرینده، دنیزین آلتینا جومدولار.
الجه بیر گوی داش، بیراسکی چارخا آسيلمیش ایدی. "بیزده ن یئرلر"
دسته سی اونا گؤزتچی ایدی. هامی سی ناجاقلی! هامی سی یاراقلی! چوخ
دؤیوش ووروشدان سونرا اولن اولدو قالان قاجدی. اوچ یولداس، یئددی
قیز تقدیر داشینی آلیب قاینتدی لار.
نامتار دا، ایشیی و اونون اسکلتلرینی توتوب اثرئش-کیگالین حضورونا
گتیردی.

اثرئش-کیگال و نریگال

بو آرادا اثرئش-کیگال اری تانری نریگال ایله دانیشدی.

-ایسته بیره م تقدیر داشینی اوزومه ساخلاپام! -اثرئش-کیگال دئدی.

-یوخ! آنونکی لرین الیندن قورتولاجاغمیز اولماز. داشین بیهسی انکی
دیر. دنیزین آلتینداکی شئی لر اونونکودور.

-نئرگال دئدی.

-قوناقلار قاییدا بیلملر ! - اثرئش-کیگال دئدی.

-نیه؟ اونلار، اوز یئرلرینه، بیزه بیر دسته جانوار وربیلر. " مین ایلیک
اولولر سیزین، بو گونکو دیریلر بیزیم" دمه دی لرمی؟ ...-اثرئش-کیگال
دئدی.

بو دانیشقدان سونرا اثرئش-کیگال گلیب تاختا چیخدی:

-هامی سینی آپارین دوستاغا!- او دئییب فرمان وئردی ...

اوچ بولداش تقدیر داشینی گۆتوروب بیئر اوزونه قاییندیلا و اونو انکی یه
وئردیلر. انکی بابا ترسه چارخین اوواند اوزونو داشا یازدی. هله
لیک...

چون داشین اسکی یازی سی سیلینمز ایدی...

خالق لوگال- ی تاختدان سالدی و اوزونه یئنی بیر حاکیم تیکدی .

قول-قار اواش ، بور-بور جلو آزاد اولدو. یوخسوللار مال داوار صاحبی
اولدولار. هامی ایشلهدی، هامی یئدی هامی دئدی، هامی گولدو...
هره گئتدی اوز ایشینه...

بو آرادا انکی بابا لاما یا خیر وئردی: اندی کی، اولولر دیاریندان گئری
گلیبدير، گۆیه قاییدا بیلر، یولو آچیق دیر ...

اما لاما ! نه ایستیردی گۆیه قاییتسین، نده یئرده بند اوللا بیلیردی . او نه
یئرلی ایدی نده گۆیلو ...

تلهیه دوشموش بیر آزعین قوش کیمی

اوریی چیرپینیردی بیر اووچو الینده ...

توفاندا، بیر آعاج ، بیر بوداق کیمی

یئرده چیرپینیردی، بیر اوزگه کؤلگه کیمی ...

نام و لاما انسان و ملک

انکی بابا اوچ یولداشی بیر یئره بیغیب دئدی:

- فیکر ائلمه بین تقدیر داشی الیمیزه گلیب چاتدی هر شئی دوزه لیب قورتولدو! یوخ!

انسانین نام-ی (ایراده سی)، دوشونجه سی (فیکری) وار، او قدرت سنور (گورچو)، و اهل-ا- کنف دیر .

بو دورد عنصر تقدیردن، تانریلارین امریندن قیراقدادیر. بو اساسدا انسان اوزونه «جرگه» یارا دیر و بیر-بیری ایله ووروشا، چکن-برکیشه گیریر . لازم دیر بو عنصرلری هامینین خوش یاشایشی اوچون ایشه سالاسان، بیردسته اوچون یوخ .

بونا گوره یاخشی حیات یاراتما ایشی سونا چاتماز.

بیر-بیرینیزدن آیریلمایین، یاشام اولانا قدر. چالیشمانین سونو یوخدور، انسان دورانا قدر.

قوی دیلین آچیق اولسون، بلکه حیاتین اوزو گولسون.

بو دانیشیقدا سونرا، اوچ یولداش هر دن بیر ، بیر یئره یغیشیر دیلار و

خالقین حیاتی اوچون اللرینده گلن ایشه اسیرگه مه دیلر.

اما لاما ! تلهیه دوشموش بیر آزغین قوش کیمی ، اوره یی چیرپینیردی
بیر اووچو الینده ...

او دردینی انکی `یه دئدی، جاواب آلدی :

-نام و لاما، انسان ایله ملک، بیر-بیرینی سنویرلر .عاینله قورماق
ایستیرلر. اولمایان بیر ایش !
اما آغلیما بیر فیکیر گلیر ، لاما گرک ملکلیگی آتسین ، انسانلیغی
توتسون ! اودا تاریلار آناسی، ناما نین ایشی دیر. ایشی دیر-میشی دیر، او
بؤیوک تانری نین ایشی دیر . " - دییب سوز وردی...

انکی بابا گنتدی ناماینان دانیشدی .آنونناکی ` لر بیغینجاق قوردولار کی،
موشکوله بیر یول تاپ سینلار. هامی قرار وئردی: ملک انسان اولایل،
نجه کی، انسان دا ملک اولایلر .اما ملک انسانلیغین آجی-شیرینینی
بیلیب، عاغل اوزه ریندن اونو سچمه لی دیر ...

*

نام، لاما` یا دئدی :

-گل بو ایشدن گنچ! اوزویون گویدن یئرہ سالما ! انساندا بیر شئی
یوخدور. اودا بیر جورہ حیوان دیر.

- ملکده ده بیر شئی یوخدور، اودا بیر تیتره ک خیال کؤلگه سی دیر! -
لاما دئدی .

-سئوگی دللیک دیر، بزه ن ده، زئر دللیک .

-بلکه ده یالنیز بیر دوستلوق دور. بیر ایکی تاپلی ایلگی دیر، عقل و
دویغو آراسیندا- لاما دئدی .

-نه بېلېم لاما، بلکه ده بونلارین و باشقا بیر شئیلرین، هامی سی دیر . بلکه ده، سن دیین کیمی، سادهجه بیر یولداش لیق دی، لاما!
-نام! نه بېلیم ندیر. هر نه دیر، اودور دا!-لاما دندی.
*

چوخ فیکیر دانیشیق دان سونرا ، چوخ زحمتیندن سونرا ، و چوخ گون هفته آیدان سونرا ،
بویوک قادین تانری ، ناما- نین امری ایله ، ملک دؤندو انسان اولدو...
بنله لیکله سئوگی، بوتون چتین لیکلره گوج گلدی.